

จันจิรา จุลภา 2552: การวิเคราะห์ประโยชน์บอกเล่าเชิงวัฒนธรรมจากงานปฏิบัติศาสตร์และรูปแบบการเขียนหนังสือธรรมะ: กรณีศึกษา งานเขียนชุดธรรมะประยุกต์สำหรับคนรุ่นใหม่ของ ว.วชิรเมธี
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ภาษาไทย) สาขาภาษาไทย ภาควิชาภาษาไทย
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: รองศาสตราจารย์ชลอ รอดลอย, ศศ.ม. 395 หน้า

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์การใช้ประโยชน์บอกเล่า แสดงเจตนาต่างๆ ตามแนวงานปฏิบัติศาสตร์และรูปแบบของการเขียนหนังสือธรรมะ กรณีศึกษางานเขียนชุดธรรมะประยุกต์สำหรับคนรุ่นใหม่ของ ว.วชิรเมธี ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย คือ งานเขียนชุดธรรมะประยุกต์สำหรับคนรุ่นใหม่ ของ ว.วชิรเมธี ในปี 2550 มีจำนวน 8 เล่ม กลุ่มตัวอย่างมีจำนวน 188 ตอน มาจากการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง เป็นการศึกษาแบบเชิงพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัยพบว่า การใช้ประโยชน์บอกเล่าตามแนวงานปฏิบัติศาสตร์เป็นไปตามเงื่อนไขวัฒนธรรมของจอห์น อาร์ เซอร์ล ที่ประกอบด้วยเงื่อนไข 4 ประการ คือ เงื่อนไขบอกเนื้อความ เงื่อนไขบอกปัจจัยพื้นฐาน เงื่อนไขบอกความจริงใจ และเงื่อนไขบอกสาระสำคัญ จากเงื่อนไข 4 ประการ พบว่า แสดงเจตนาได้ 5 เจตนา คือ เจตนาบอกเล่า คาคะเน เนะนำ เตือน และอธิบาย ซึ่งการแสดงเจตนา 5 เจตนามีการปรากฏรูปภาษา แสดงเจตนา 5 รูปภาษา คือ รูปภาษาที่ใช้แสดงเจตนาบอกเล่า คาคะเน เนะนำ เตือนและอธิบาย

ส่วนรูปแบบการเขียนหนังสือธรรมะหรือสารคดีศาสนา มีส่วนประกอบสำคัญ 5 ส่วน คือ การตั้งชื่อเรื่อง ความนำ ความเชื่อม เนื้อเรื่อง และความจบ ผลการวิจัยพบว่า ด้านการตั้งชื่อเรื่องมี 6 แบบ ได้แก่ แบบขึ้นนำเนื้อหา แบบลำดับสำนวน แบบคนคุ้นเคย แบบคำถาม แบบชวนฉงน และแบบอื่นๆ ซึ่งพบการตั้งชื่อเรื่องแบบขึ้นนำเนื้อหามากที่สุด ด้านการเขียนความนำมี 11 แบบ ได้แก่ แบบอ้างอิงข่าว แบบบรรยาย แบบพรรณนา แบบสรุปความสำคัญ แบบคำถาม แบบสุภาษิตหรือบทกวี แบบให้คำจำกัดความ แบบเรื่องเล่า แบบใช้อัญพจน์ (คำอ้าง) แบบเขียนถึงผู้อ่านโดยตรง และแบบอ้างถึงภูมิหลัง ซึ่งพบการเขียนความนำแบบคำถามมากที่สุด ด้านการเขียนความเชื่อมมี 3 แบบ ได้แก่ ความเชื่อมด้วยภาษา ความเชื่อมด้วยเนื้อหา และความเชื่อมด้วยภาษาและเนื้อหา ซึ่งพบการเขียนความเชื่อมด้วยเนื้อหามากที่สุด ด้านการเขียนเนื้อเรื่องมีทั้งหมด 4 แบบ ได้แก่ แบบลำดับเรื่องตามความสำคัญหรือความน่าสนใจของเรื่อง แบบลำดับเรื่องตามเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น แบบลำดับเรื่องตามรายละเอียดกับบทสรุป และแบบลำดับเรื่องจากคำถามไปสู่คำตอบ ซึ่งพบการเขียนเนื้อเรื่องแบบลำดับเรื่องตามรายละเอียดกับบทสรุปมากที่สุด และด้านการเขียนความจบมี 4 แบบ ได้แก่ แบบสรุปความ แบบคาคะเนไม่ถึง แบบคล้อยคลายประเด็น และแบบให้คิดต่อ ซึ่งพบการเขียนความจบแบบสรุปความมากที่สุด